

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут іноземної філології
Кафедра міжкультурної комунікації та іншомовної освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ЗІ ВСТУПНО-КОРЕКТИВНОГО КУРСУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Укладачі: кандидат педагогічних наук, доцент
Валентина ПАПІЖУК
кандидат філологічних наук, доцент
Юлія ЛІСОВА

УДК 811.133.1 (075.8)

ББК 81.47.11я73

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 22 від 27 грудня 2023 р.)

Рецензенти:

Ірина Свириденко – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та зарубіжної літератури Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Ірина Махновська – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін Житомирського медичного інституту Житомирської міської ради.

Оксана Черниш – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка».

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів зі вступно-корективного курсу французької мови / В. Папіжук, Ю. Лісова. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2023. – 29 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня напрямів підготовки «014 Середня освіта/Середня освіта (Мова і література (англійська))», «035 Філологія/Англійська мова та література (переклад включно)», «035 Філологія / Прикладна лінгвістика (англійська мова)», «035 Філологія/Українська мова та література» Житомирського державного університету імені Івана Франка, а також для широкого кола осіб, які вивчають французьку мову самостійно.

Методичні рекомендації містять короткий, логічно структурований теоретичний і практичний матеріал, що має на меті засвоєння основних артикуляційних і просодичних характеристик французької мови, завдання, вправи, питання і тест для самоперевірки, глосарій, список літератури.

©В. Папіжук., 2023

©Ю. Лісова, 2023

©Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

Передмова	4
Загальні методичні рекомендації до вивчення теоретичного та практичного матеріалу	5
Загальна характеристика звукової системи французької мови	5
Фонетична транскрипція	6
Діакритичні знаки	6
Фонетична транскрипція просодичних елементів	7
Склад. Поділ на склади	8
Ритм і наголос	8
Інтонація	10
Зчеплення. Зв'язування	12
Вокалізм. Кінцеві голосні, які не вимовляються. Випадіння E.	14
Консонантизм. Кінцеві приголосні, які не вимовляються.	15
Графічно-звуковий підхід (за П. Леоном)	15
Питання для самоконтролю	25
Тренувальний тест	25
Глосарій	27
Бібліографія	29

Вступно-корективний курс французької мови є обов'язковою частиною модуля у програмах вивчення вибіркових освітніх компонент «Практичний курс французької мови (рівень А1)» і «Практичний курс французької мови (А1)» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Предмет вивчення цього блоку освітньої компоненти включає базовий комплекс фонетичних та орфографічних вправ, інтонаційні ланцюжки, спрямовані на формування і розвиток передовсім фонологічної, а також лінгвістичної, навчально-стратегічної, прагматичної, міжкультурної та професійної компетентності студентів. Комунікативна компетентність, сприйняття на слух чи говоріння, ґрунтується саме на диференціації звуків, яка у свою чергу слугує трампліном для лексико-граматичної диференціації.

Мета вступно-корективного курсу передбачає ознайомлення студентів із фонетичним складом сучасної французької мови і забезпечення практичного оволодіння навичками правильної вимови звуків французької літературної мови, розвиткові артикуляційних навичок, техніки читання і письма.

Основними завданнями вступно-корективного блоку є:

- розширення знань студентів з теоретичних положень фонетичної системи французької мови;
- формування навичок застосування основних понять практичної фонетики;
- засвоєння особливостей системи голосних та приголосних звуків;
- відпрацювання нормативної вимови, читання та письма шляхом засвоєння графічного коду мови через звуковий;
- розвиток уміння виразного читання.

Набуття і формування зазначених умінь і навичок передбачає ґрунтовний пласт самостійної роботи. Для реалізації цих завдань рекомендовано регулярно працювати над такими видами діяльності у позааудиторний час:

1. Виконання артикуляційної гімнастики.
2. Інтерактивне прослуховування звукових доріжок за QR-кодами.
3. Виконання аудіозаписів власної відповіді французькою мовою.
4. Заучування напам'ять.
5. Фонетичне читання. Включає підготовлене читання навчального тексту. Ця форма контролю/самоконтролю є домінуючою і дозволяє відстежити ускладнення обсягу знань.
6. Фонетичне письмо. Передбачає завдання на транскрибування відомих й невідомих одиниць (складів, слів, речень). Орієнтоване на моніторинг формування фонематичного слуху й навичок використання міжнародної системи фонематичного письма (транскрипції). Дозволяє визначити ступінь формування навичок читання.
7. Вивчення теоретичного матеріалу.

Загальні методичні рекомендації до вивчення теоретичного та практичного матеріалу

Ознайомтеся із навчальним матеріалом, користуючись основним підручником, а також із коротким теоретичним матеріалом у рекомендаціях та глосарієм. Скануючи QR-код, виконайте завдання, що сприяють формуванню загального уявлення про французьку фонетику.

Завдання 1. Опрацюйте над засвоєння французького алфавіту.

Завдання 2. Ознайомтеся із особливостями вимови французьких приголосних.

Завдання 3. Ознайомтеся із особливостями вимови французьких голосних.

Завдання 4. Опрацюйте правила функціонування просодичних засобів.

Завдання 5. Дайте відповіді на контрольні запитання.

Загальна характеристика звукової системи французької мови

- Система голосних французької мови характеризується великою кількістю голосних *переднього ряду* ([a], [i], [y], [e], [ɛ], [ɛ̃], [ø], [œ]), *округлених* або *лабіалізованих* голосних ([y], [ø], [œ], [u], [o], [ɔ], [ɔ̃], [ɑ̃]) і *носових* голосних ([ɛ̃], [ɑ̃], [ɔ̃]).

- Відсутність дифтонгізації голосних.

- Система приголосних характеризується приголосними *переднього ряду* ([k], [g], [ʀ]), опозицією *глухий :: дзвінкий* і [ʀ] *увулярним*.

- У французькій мові переважають склади, що закінчуються голосним звуком (**відкриті склади: 70%**) на противагу складам, що закінчуються приголосним звуком (**закриті склади**). Явища **зчеплення приголосних** (*enchaînement consonnantique*) і **зв'язування** (*liaison*) доводять цю тенденцію.

- Наголос у французькій мові – це *наголос ритмічної групи*, яка включає від трьох до семи складів. Наголос завжди падає на останній склад ритмічної групи. Ненаголошені склади вимовляються майже із тією ж довготою й інтенсивністю, але наголошений склад довший.

- Інтонація дозволяє відрізнити стверджувальне речення від питального без питального слова. Ця лінгвістична функція доповнюється експресивними функціями.

Вимова літер алфавіту

A : a [a]; B : bé [be]; C : cé [se]; D : dé [de]; E : eu [ø]; F : èf [ɛf]; G : gé [ʒe]; H : ache [aʃ]; I : i [i]; J : ji [ʒi]; K : ka [ka]; L : èl [ɛl]; M : èm [ɛm]; N : èn [ɛn]; O : o [o]; P : pé [pe]; Q : ku [ky]; R : èr [ɛr]; S : ès [ɛs]; T : té [te]; U : u [y]; V : vé [ve]; W : double vé [dubløve]; X : iks [iks]; Y : i grec [igrɛk]; Z : zèd [zɛd].

Фонетична транскрипція

Voyelles	Consonnes	Semi-consonnes
[i] mie	[p] père	[j] yeux
[e] blé	[t] terre	[w] oui
[ɛ] fête	[k] cou	[ʃ] huile
[a] patte	[b] robe	
[ɑ] pâte	[d] dent	
[ɔ] homme	[g] gare	
[o] mot	[f] feu	
[u] coup	[s] sale	
[y] rue	[ʃ] chat	
[ø] peu	[v] lave	
[œ] peur	[z] zéro	
[ə] je	[ʒ] jeudi	
[ɛ̃] bain	[l] lent	
[ɑ̃] lent	[ʀ] rue	
[ɔ̃] ton	[m] mot	
[œ̃] brun	[n] nappe	
	[ɲ] agneau	

Діакритичні знаки

« ' » L'accent aigu	<i>l'été</i>	змінює вимову літери Е – [e]
« ^ » L'accent circonflexe	<i>la forêt, l'hôtel, des pâtes, la flûte, l'île</i>	змінює вимову літер Е, О – [ɛ], [o], але не змінює вимову літер А, U
« ` » L'accent grave	<i>le père, là, où</i>	змінює вимову літери Е – [ɛ], але не змінює вимову літер А, U
« ¨ » Le tréma	<i>du maïs, Noël</i>	вказує, що необхідно вимовляти літери І й Е окремо від попереднього голосного
« ç » Le «c» cédille	<i>la leçon</i>	змінює вимову літери С – [s]

Фонетична транскрипція просодичних елементів

Просодичні елементи – це наголос, ритм, інтонація і поділ на склади.

Наголос (accent) позначається незвичним вживанням великих літер, що виділяє смислову групу: *BON. C'est BON. C'est du bon jamBON.*

Подовження (allongement) – характерна ознака голосних. Подовженими є:

а) наголошений голосний перед звуками [r], [z], [v], [ʒ] та групою [vr]: *car, rose, sauve, cage, ivre* [ka:r], [ro:z], [so:v], [ka:ʒ], [i:vr];

б) голосні [ɑ], [o] і носові звуки, у випадках, коли вони передують будь-якому приголосному, який вимовляється: *ôte, chante, fonce* [o:t], [ʃɑ:t], [fɔ̃:s];

Шепотіння (chuchotement) – явище, коли L і R наприкінці групи приголосних супроводжуються коротким E: *arbre, table* [arbr.], [tabl.].

Власні назви (noms propres) при транскрибуванні позначаються зірочкою *: *Vous aimez Paris ?* [vuzeme *pari].

Інтонація передбачає зміну мелодики, висхідної або спадної: *Il partira mardi* [il partira / mardi \].

Опрацюйте вимову по літерах: прізвище, ім'я, нове слово.

Exemple 1: « Comment vous vous appelez?

Anne-Noëlle: a, 2n, e, trait d'union, n, o, e tréma, deux l, e.»

Exemple 2: « Dominique, c'est un prénom épicène.

- Un prénom comment?

- Un prénom qui s'écrit et se prononce au masculin et au féminin de la même façon.

- Vous pouvez épeler ce mot?

- E accent aigu, p, i, c, e accent grave, n, e. »

Повторіть назви міст. Чітко вимовляйте виділені приголосні.

[p] **P**aris

[t] **T**ours

[k] **C**alais

[b] **B**ordeaux

[d] **D**ijon

[g] **G**renoble

[f] **F**oix

[s] **N**ice – **B**rest

[ʃ] **C**hambéry

[v] Valence	[z] Besançon	[ʒ] Dijon
[m] Marseille	[n] Nîmes	[ɲ] Avignon
[l] Lille	[ʀ] Rennes	
[j] Lyon	[ɥ] Le Pui	[w] Saint-Louis

Склад. Поділ на склади

Склад (syllabe) – послідовність фонем, які включають вокалічне ядро і один або кілька приголосних елементів: *papa, parc* [pa-ra], [park]. Кількість складів у слові така ж, як і кількість голосних, які вимовляються.

Закритий склад (syllabe fermée) – склад, який закінчується приголосним, що вимовляється: *lac* [lak].

Відкритий склад (syllabe ouverte) – склад, який закінчується голосним звуком: *rat* [ra], *bas* [ba].

Наголошений склад довший, ненаголошені склади мають однакову довготу.

Прослухайте, поділіть слова на склади (-) і закресліть літеру E, яка не вимовляється. Повторіть за диктором.

1 syllabe

—
Anne
Jean
Lou
Marc
Lise

2 syllabes

— —
A-nna
Clara
Marie
Fatou
Thomas

3 syllabes

— — —
Fré-dé-ric
Bernadette
Dominique
Fatima
Roméo

Ритм і наголос

Мовленнєвий потік у французькій мові ділиться не на окремі слова, а на **ритмічні (сміслові) групи**. У реченні стільки наголосів, скільки й ритмічних груп. Сміслова (ритмічна) група має тільки один наголос, який падає на останній склад групи. До складу ритмічної групи входять:

1. Повнозначне слово (іменник, особовий займенник, дієслово) зі службовими словами, які до нього належать: *la table, sa robe, elle parle, chaque jour*.

2. Повнозначне слово з означенням, яке йому передує: *une jolie femme, un petit ami*.

3. Сталі сполучення слів: *tête-à-tête, l'arc-en-ciel*.

Ритмічні групи розділяється між собою паузами: *Elle parle / à son petit ami. Ma mère / va à Paris.*

Прослухайте і повторіть. Поставте наголос на останній склад.

Exemple : Je mange, je dors.

Je mange bien, je dors bien.

1. Je lis, j'écris.
Je lis peu, j'écris peu.
2. Je marche, je cours, je nage.
Je marche vite, je cours vite, je nage vite.
3. Je ris, je pleure.
Je ris beaucoup, je pleure beaucoup.

Під час першого прослуховування зверніть увагу на поділ речень на ритмічні групи. Повторіть, дотримуючись ритму.

— / — — / — — —

Exemple : Oui, c'est là, c'est par là.

1. Oui, d'accord, je veux bien.
2. Oui, c'est ça, c'est très bien.
3. Bien, très bien, c'est parfait.

— / — — / — — —

Non, vraiment, impossible.

4. Non, pas là, pas par là.
5. Non, vraiment, ça ne va pas.
6. Non, demain, je ne peux pas.

Повторіть за диктором, дотримуючись кількості складів і ритму.

— — / — —

1. Je vis / à Nice,

— — / — — —

tu vis / à Paris,

— — / — — — —

elle vit / à Tahiti.

2. Il pleut / à Tours,	il pleut / à Genève,	il pleut / à Monaco.
3. Elle aime / le thé,	tu aimes / le café,	il aime / le chocolat.
4. Je prends / un bus,	tu prends / un taxi,	elle prend / une bicyclette.

Інтонація

Інтонація виконує лінгвістичну функцію. Вона дозволяє визначити тип речення – розповідне (стверджувальне або заперечне), питальне, спонукальне.

Інтонація **розповідного речення** спадна наприкінці речення: *Je pense* ↑ / *partir ce soir.* ↓ *Je ne pense pas* ↑ / *partir ce soir.* ↓

Експресивна функція інтонації є екстралінгвістичним чинником. Вона вказує на стан мовця: сумнів, підтвердження, гнів, зневага, здивування.

Від довжини речення залежить кількість ритмічних груп. У такому разі інтонація висхідна наприкінці ритмічної групи, яка вказує на продовження, і спадна, коли ритмічна група завершує речення: *Il a dit* ↑ / *qu'il viendrait* ↑ / *si on l'invitait* ↑ / *très solennellement.* ↓

Питальне речення. Без питального слова інтонація висхідна наприкінці речення: *Tu pars ?* ↑ *Tu ne pars pas ?* ↑

При наявності питального слова інтонація залежить від його позиції у реченні: ↑ *Quand pars-tu ?*

↑ *Quand est-ce que tu pars ?*

Tu pars quand ? ↑

Наказове речення характеризується сильним спадним тоном на останньому наголосі: *Sortez* ↓ *immédiatement !*

Поставте позначку, якщо чуєте інтонаційно ідентичні речення (=) або відмінні (≠).

		=	≠
Exemples	<i>Ça va. Ça va.</i>	✓	
	1.
	2.
	3.

		=	≠
<i>Ça va? Ça va.</i>			✓
4.	
5.	
6.	

Інтонація висхідна (↑) чи спадна (↓)? Поставте позначку.

Exemples

	↗	↘
<i>Il est canadien ?</i>	✓	
1.
2.
3.

	↗	↘
<i>Il est canadien.</i>		✓
4.
5.
6.

Прочитайте групи речень, прослухайте аудіозапис і скажіть, які почуття висловлює мовець за допомогою інтонації (сумнів, задоволення, гнів, розчарування).

Exemple : Il est parti => Déception.

1. Comme je suis contente que vous soyez venue!

Mais c'est merveilleux!

Quelle bonne idée!

Super! c'est vraiment super!

Cela me fait très, très plaisir!

Merci, merci dû fond du coeur!

Je suis ravie pour toi!

C'est génial!

Chouette!

2. Je ne sais pas ...

Tu crois ...

j'hésite ...

Je ne suis pas sûr(e) ...

Que faire ...

3. Ça suffit comme ça!

J'en ai assez!

Le bruit est insupportable!

Je n'en peux plus, il faut que cela s'arrête!

Arrête immédiatement!

4. Ah, tu ne peux pas venir!
C'est bien triste!
Quel dommage!
Je suis désolé(e), vraiment désolé(e)!
Tu n'as vraiment pas de chance!
5. T'es déjà là ?
Oh, c'est pas possible ?
Il a réussi ?
Elle a déjà trois enfants?
C'est pour moi?

Зчеплення і зв'язування

Зчеплення (enchaînement) – це перехід кінцевого приголосного, який вимовляється, у перший склад наступного слова: *Une amie* [yn-a-mi]. *Elle est belle* [ɛ-lɛ-bɛl]. *La table est ici* [la- ta-blɛ-ti-si].

Зв'язування (liaison) – це поява кінцевого приголосного, який не вимовляється, у першому складі наступного слова: *les enfants* [le-zã-fã]. Зв'язування має місце в межах однієї ритмічної групи і не вживається між ритмічними групами.

Прослухайте і позначте зчеплення у наступних реченнях

[p] un groupe important	[f] des griffes acérées
[b] une robe à fleurs	[v] à vive allure
[k] Dominique est arrivée	[s] un exercice à trous
[g] une longue avenue	[z] une chose interdite
[t] une petite histoire	[l] une ville inconnue
[d] une grande amitié	[r] ma soeur aînée
[m] un homme étranger	[ʃ] il cherche encore
[n] une bonne entente	[ʒ] une page écornée
[ɲ] la campagne endormie	[j] une jeune fille élégante

Прослухайте і потренуйте випадки обов'язкового зв'язування

a.

[z] > Enfants: les enfants, des enfants, mes enfants, tes enfants, ces enfants, ses enfants, nos enfants, vos enfants, leurs enfants, aux enfants, plusieurs enfants, quelques enfants, certains enfants, de nombreux enfants.

[n] > Enfant: mon enfant, ton enfant, son enfant, un enfant, aucun enfant.

[t] > Tout enfant.

b. *За допомогою вище запропонованих зразків, потренуйтеся у випадках обов'язкового зв'язування з наступними словами:*

- ami - examen
- objet - intérêt
- habitude - oncle
- outil - image

- *Провідмініайте запропоновані дієслова із наступними особовими займенниками: nous, vous, ils, elles, on. Позначте зв'язування.*

Exemple: nous arrivons, vous arrivez, ils arrivent, elles arrivent, on arrive.

- Entrer
- Avoir
- Inviter
- Être
- Ordonner
- Imiter
- Aimer
- Utiliser
- Oublier

Прослухайте і потренуйте випадки обов'язкового і забороненого зв'язування

Вокалізм. Кінцеві голосні, які не вимовляються. Випадіння E

- У кінці слова літера E не вимовляється: *Elle s'appelle Marie. Elle est mariée ou célibataire ?*

- Літера E випадає, коли їй передують лише один голосний звук: *petite, grande.*

- На початку слова літера E вимовляється, за винятком особового займенника *je*: *petite, ce, que.*

OBLIGATION DE PRONONCER « E »	POSSIBILITÉ DE NE PAS PRONONCER « E »
Consonne + consonne + « e » + consonne	Consonne + « e » + consonne
UNE PETITE MAISON	MA PETITE MAISON MA PETITE MAISON
Début de phrase	En général, le « e » n'est pas prononcé en fin de mot.
LE JARDIN EST GRAND (sauf « Je » : on peut le prononcer ou non en début de phrase).	

Відпрацюйте випадки випадіння літери E

1. Je m'appelle Pascal. = 2. Je m'appelle Pascale.
3. Je m'appelle Michel. = 4. Je m'appelle Michèle.
5. Je m'appelle Daniel. = 6. Je m'appelle Danielle.
7. Je m'appelle Frédéric. = 8. Je m'appelle Frédérique.

Прослухайте і відпрацюйте випадки випадіння літери E у дієслівних формах майбутнього часу і умовного способу.

Je mang(e)rai(s)
Je chant(e)rai(s)
Je commenc(e)rai(s)
Je chang(e)rai(s)
J'oubli(e)rai(s)
Je cach(e)rai(s)

Визначте, чи E стабільний, чи нестабільний.

1. Demain je pars.

- À demain !
 2. Ce matin ?
 Ah non, pas ce matin !
 Depuis quand il est là?
 Il est là depuis cinq minutes.
 4. Me taire?
 Je ne veux pas me taire maintenant!
 5. Le comprendre?
 Je n'arrive pas à le comprendre !

Консонантизм. Кінцеві приголосні, які не вимовляються

Загалом кінцеві приголосні не вимовляються:

Vous parlez japonais ? Non, nous sommes thaïlandais !

Ils parlent trois langues ? Oui, allemand, italien et anglais ; c'est beaucoup !

Прочитайте відмінювання дієслів.

1. Je bois.	Tu bois.	Elle boit.
2. Je lis.	Tu lis.	On lit.
3. Je peux.	Tu peux.	Il peut.
4. Je pars.	Tu pars.	On part.
5. Tu dînes.	Elle dîne.	Elles dînent.

Графічно-звуковий підхід (за П. Леоном)

Цей розділ побудований за принципом від графічного до усного (літера-звук), що має на меті полегшити новачкам процес засвоєння правил читання і письма. Під час роботи із розділом ознайомтеся із таблицями для кожної літери і затранскрибуйте запропоновані речення.

A

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
a, à, â	[a]	mal, à, pâte	[ɛ] cake, made in
au	[o]	saut	[ɔ] Paul
ai	[ɛ]	lait, aime, tramway	[ø] faisons, faisait, faisable
ay	[ej]	balayer, crayon	[ei] pays
ail (le)	[aj]	travail, paille	
an, am	[ã]	banc, camp	[islam] islam, [fã] faon
ain, aim	[ɛ̃]	pain, faim	[amã] méchamment

A+voyelle

1. A Ottawa, il n'y a pas d'arbre à caoutchouc.
2. D'ailleurs, il n'y a pas non plus de baobab.
3. Vous savez l'anecdote d'Abel et de Caïn ?
4. Savez-vous où est la gare ?
5. Le canard nage dans la mare.

B

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
b, bb	[b]	ballon	abbé
b (final)	[-]	plomb	

1. Bob et la belle Barbara aiment bien Ali Baba.
2. Bon. Bien. Vous ne bavardiez pas ?
3. Bagdad est une bien belle ville. Mais si.
4. Les bonbons ne sont pas bien pour les dents des bébés ! Brigitte aime bien jouer la snob avec ses beaux bas blancs.
5. Il y a des blagues bien bêtes, sauf pour les blagueurs.

C

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
c + a, o, u	[k]	car, col, culture	second c = [g]
+ e, i, y	[s]	ceci, cycle	
ç + a, o, u	[s]	ça, leçon, reçu	
cc + e, i	[ks]	accès, occident	
+ a, o, u	[k]	buccal, accord, occupé	accueil
ch	[ʃ]	chat	
	[k]	chœur, orchestre	
c + C, c (final)		clair, micro, sac, lac	
c/ct (final)	[-]	tabac, respect	

1. Marc a mal à l'estomac, il sirote beaucoup de scotch !
2. Marc, le Turc si macho, aime le tabac.
3. C'est la seconde maison en sortant d'icic, n'est-ce pas ?
4. «Je pense, donc je suis.» C'est Descartes qui a dit ça ?
5. Samson s'est sauvé sans son chapeau si chic.

D

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
d, dd d (final)	[d] [-] [t] (liaison)	dos nid prend-il ?, le grand air	addition [d] bled, plaid

1. Le lézard arrive tard, par hasard, dans le brouillard.
2. Denise, si on allait danser dans une disco ?
3. André adore les bananes flambées.
4. Quand il danse il dit qu'il est au paradis.
5. Dis-moi donc où est passée Brigitte.

E

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
e	[e]	été	[i] ee: meeting, tee-shirt
es	[e]	les, tes, ses, ces, mes,	[ɛ] est
er	[e]	des	
ez	[e]	parler (infinitif)	
e + C même	[ɛ]	nez, chez, vous parlez	[œr] leader, (ham)burger
è	[ɛ]	mer, cher	
ê	[ɛ]	mère	
ë	[ɛ]	fête	
ei	[ɛ]	Noël	
et	[ɛ], [e]	neige	[e] et
ey	[ɛ], [e]	poulet	
eil(le)	[ɛj]	trolley, asseyez-vous	
e	[ø] ou [œ]	soleil, abeille	
eu, œu	[ø]	le, je, que, genou	[y] eu
	[œ]	pneu, peu, nœud	
euil(le)	[œj]	meuble, œuf	[œ] jeûne, [aʒɛ̃] à jeun
en, em	[ɑ̃]	seuil, feuille	
ein, eim	[ɛ̃]	vent, emporter	[am] femme, [an] solennel
		examen, européen	[amɑ̃] violemment
eau	[o]	frein, Reims eau, château	[ɛm] idem, harem

1. Venez donc prendre le thé avec la belle Isabelle.

2. Je vous rappelle que c'est une fête solennelle pour les femmes.
3. En effet, le jeune Noël a l'air effaré.
4. Ce sera cette semaine ou la semaine prochaine ?
5. Rappelez-moi le nom de famille de la maîtresse de maison.

F

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
f, ff	[f]	fleur, offrir, neuf, œuf	[v] : neuf heures, neuf ans
f (final)	[-]	clef, bœufs, œufs	

1. Que faire du fantôme du philosophe dans ce polar ?
2. Les fleurs de l'alpha ne sont pas affreuses.
3. Fanny a neuf œufs de faisan.
4. Ouf ! Le cerf-volant tout neuf n'est pas tombé dans le bief !
5. Bref ! La nef de l'église de Fort-de-France est neuve.

G

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
g + e, i, y	[ʒ]	gifle, gymnastique, genou	[g] gh : ghetto, spaghetti
ge + a, o, u		geai, Georges, gageure	
g + a, o, u		gare, gomme, figure	agglomération, reggae, jogging
gu + e, i, y	[g]	guerre, gui, Guy	
g + r, l		groupe, glisser	
g (final)	[-]	long	
gn	[ɲ]	peigne	[gn] stagner, diagnostic

1. Guy est un gars sage malgré son air de gigolo agité.
2. Georges a mal à la gorge.
3. Quand Gigi mange des oranges, elle est aux anges !
4. Vous m'accompagnez à la campagne ?
5. Ghislaine, la nageuse, est une aguicheuse.

H

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
h	[-] [#]	bonheur, l'hiver dehors, le héros	

1. Les hurlements des hordes des Huns étaient horribles.
2. Les haut-parleurs des Hongrois amplifiaient l'orchestre.
3. Hélène, la hippie, élève des hérissons ?
4. J'ai rencontré Hubert, dans un hameau, en Hollande.
5. J'aime mes huîtres et le homard que les hamburgers.

I

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
i, î	[i] [j]	ici, île mieux	[ij] prier/lier
ien	[jɛ̃] [jɑ̃]	chien, rien orient	[iɲ] meeting, camping
in, im	[ɛ̃]	lin, simple	[im] interim, [in] gin
C + ill(e)	[ij]	fil le, famille, papillon	[il] mille, ville, tranquille

1. La neige tombait parfois jusqu'en avril ou mai.
2. Mais il les a oubliées sur le piano.
3. Merci, Emilie ? Je me débrouille bien en ville.
4. Il faut que l'ouvrier aille en Haïti.
5. Camille a cueilli des jonquilles.

J

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
j	[ʒ]	jeu	[dʒ] Jeep

1. J'adore jouer mais je joue mal.
2. Les blancs jouent et gagnent toujours. N'est-ce pas ?
3. Vos amis japonais sont bien joyeux !
4. Il ont cueilli du jasmin dans le jardin du couvent.
5. Janine, il me semble que ce n'est pas toujours sûr !

K

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
k	[k]	képi	

1. Christophe prend pour acquis qu'il va devenir riche.

2. Georges fera du ski dans le Kazakhstan.
3. Quand il pleuvra, je compte aller à Cuba.
4. Je ne crois pas me qualifier en gymnastique !
5. Comment écrivez-vous ça, dit Georges.

L

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
l, ll	[l]	lit, ballon, ciel	[-] gentil

1. Oh là là ! Je suis las de voir ce lac !
2. Quelle est la différence entre un crocodile et un alligator ?
3. C'est caïman (quasiment !) la même chose.
4. La famille de'Emile aime la ville de Lille.
5. Elle est tranquille, cette ville.

M

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
m, mm	[m]	ami, comme	[-] automne

1. J'aime la mer : la mer Méditerranée, la mer Rouge, la mer du Nord.
2. Mardi, le médecin a soigné le malade.
3. Nous nous sommes mariés en mars.
4. Emma fait une promenade en montagne demain.
5. Ce médicament me manque.

N

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
n, nn	[n]	nez, année	

1. Le Moyen Age m'intéresse. La moyenne horaire est bonne.
2. Ce pain excellent est un autre cadeau du médecin argentin.
3. Vous êtes bien aimable mais bien immoral, mon bon ami !
4. L'examen comprenait une question sur le pollen.
5. Bon. Nous verrons à Rouen ou à Caen ?

O

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
o, ô	[o] [ɔ]	dos, côte port	[klun] clown
oo	[u]	foot	[oo] coopérer, [ɔ] alcool
ou	[u]	pour	où, gout, août
ouil(le)	[w]+V [uj]	oui, ouate fenouil, rouille	
oi, oy	[wa]	moi, moyen	
on, om	[ɔ̃]	ton, tombe	monsieur [œsjø]
œu	[œ]	œuf	œil [œj], œsophage [øzɔfaʒ]
oe, oê	[wa]	moelleux, poêle	
oin	[wɛ̃]	loin	coïncidence [koẽsidãs]

1. Nicolas et Simone aiment les pommes et les haricots.
2. Le pauvre veuf boit trop d'alcool.
3. Paul me donne cette jolie rose jaune d'or.
4. Aujourd'hui, Georges a l'air morose.
5. Le zoo a une grosse déception.

P

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
p, pp	[p]	pot, appeler	[p] cap, stop
p (final)	[-]	trop, beaucoup, sirop	
ph	[f]	photo	

1. Le photographe se plaint au pharmacien.
2. Votre pharmacien n'a pas trop aimé l'épithète du philosophe.
3. Je compte bien qu'il va changer de cap.
4. Il a eu un hold-up le sept septembre dans les Alpes.
5. Il s'est mis dans de beaux draps avec ses papotages.

Q

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
q, qu	[k]	qui, banque, coq, cinq	[kwa] aquarelle
q (final)	[-]	cinq cents	[kɥi] équidistant

1. Cherchez-vous quelqu'un ?

2. Qu'est-ce que font ces cinq coqs sur le quai ?
3. Lequel aime les œufs à la coque ?
4. Quoiqu'il fût quinquagénaire, il dansait la quadrille quotidiennement.
5. Qu'est-ce tu as ?

R

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
r, rr	[R]	rue, arrêt, pour	Rh rhume, rhum

1. Le gangster habite au premier étage.
2. Le soir, au bar, il sort toujours son revolver.
3. Cher monsieur, il n'y a rien à faire pour l'en empêcher.
4. Cette histoire de polar dans un bazar est à mourir de rire.
5. Vous êtes trop aimable, chère Claire.

S

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
S	[s]	sud	[ʃ] sch schema
V+ss+V		assis	[ʃ] sh shampoing
V+s+V	[z]	rose, les étudiants (liaison)	
S (final)	[-]	dos, les livres, tu aimes	

1. C'est le traité philosophique de Descartes. N'est-ce pas ?
2. Francis adore son dernier CD de Saint-Saëns.
3. Francis, le fols de l'assassin de Tunis, joue au tennis.
4. Il y a, hélas, beaucoup de cactus au Texas !
5. Assis sur sa minuscule chaise, le petit garçon suce son puce.

T

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
t, tt, th	[t]	tas, attendre, thé	
t (final)	[-]	pot	
sti, tie, tié	[t]	gestion, garantie, amitié	
(a)tion, tiel, tie	[s]	la notion, essentiel, démocratie	nous notions

1. Gatien, bien qu'asthmatique, est allé à Brest.

2. Thomas a demandé une garantie de huit mois.
3. Nous vous portions des portions de nos gâteaux.
4. En fait, c'est exact, tout est parfait.
5. Gatiem maintient qu'il a vu des Martiens en Croatie.

U

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
u, û	[y]	lune, sûr	[albɔm] album
un, um	[œ̃]	lundi, humble	[œ̃] club, rush, trust
ui, ué	[ɥi] [ɥe]	nuît, buée	[biznɛs] business

1. Lui et Louis font de l'acupuncture depuis juillet.
2. Louis, faites donc un minimum d'études utiles.
3. La réunion des quadragénaires a cueilli du gui.
4. Le jeu de quatuor n'est-il pas quelque peu désuet ?
5. Nantua ets une ville sans bruit en juin.

V

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
v	[v]	vite	

W

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
w	[v]	wc, wagon	[w] whisky, watt

1. Voulez-vous voir où vont Véronique et Victor ?
2. William vindra voir un western dans ce wagon.
3. Les chiens français aboient en faisant : OUAH ! OUAH !
4. Walter attend neuf neveux à neuf heures.
5. L'ampoule des waters du wagon n'est que de soixante watts.

X

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
x	[ks] [gz]	taxi examen	[s] soixante, six, dix [z] dixième, deuxième, sixième
x (final)	[-]	deux, vieux	deux amis (liaison)

1. Vous exagérez, Xavier, il y en a dix ou douze !

2. Xavier et Alexis passent l'examen de sixième pour la deuxième fois !
3. Un premier enfant, c'est toujours une expérience extraordinaire.
4. Il n'est pas exclu qu'Alex fasse une autre excavation.
5. L'ex-chauffeur de taxi est vexé d'avoir été taxé pour la deuxième fois !

Y

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
y	[i], [ij], [j]	jury, il y a, payer	
yn, ym	[ɛ̃]	syndicat, symphonie	

1. Yves revient-il au pays pour payer ses dettes ?
2. Vous voyez, je croyais que vous aviez payé ces crayons.
3. Guy, dit-on, fait du yoga sur mon yacht.
4. Il y a trop de thym dans cette mayonnaise.
5. C'est bien ennuyeux de devenir myope !

Z

Je lis	Je prononce	Exemples	Cas particuliers
z	[z]	gaz	jazz
z (final)	[-]	riz, nez	

1. La zélée Zoé zézayait quand on lui susurrail des mots osés.
2. Vous avez eu du riz au lait chez eux ?
3. Rosanne, vos autres amis sont de drôles de «zèbres» !
4. Zacharie, vous zigzaguez, semble-t-il !
5. Pensez-y et donnez-en des nouvelles.

Питання для самоконтролю

1. Якими графічними способами передається звук [a]?
2. Які особливості французької артикуляції?
3. Які особливості вимови французьких голосних?
4. Які особливості вимови французьких приголосних?
5. Коротко схарактеризуйте французький мовленнєвий потік.
6. Якими графічними способами передається звук [ε]?
7. Що таке зв'язування і зчеплення?
8. Які правила читання подвійних приголосних, буквосполучення *ch*, літер *c*, *g*, *s* і буквосполучення *ss*?
9. Якими графічними способами передається звук [e]?
10. Якими графічними способами передається звук [i]?
11. Які правила поділу на склади у французькій мові?
12. Якими графічними способами передаються носові звуки [ã], [õ], [ẽ], [œ]?
13. Розкажіть правила випадіння літери E.
14. Якими графічними способами передається звук [o]?

Тренувальний тест

1. Кількість літер у французькому алфавіті
 - А) 22
 - Б) 27
 - В) 26
 - Г) 24

2. Явище, не характерне для вимови французьких голосних
 - А) дифтонгізація
 - Б) відсутність редукації
 - В) напруженість артикуляції
 - Г) різна довгота звучання

3. Наголос у французькій мові в ізольованому слові
 - А) залежить від кількості складів
 - Б) залежить від характеру складів
 - В) залежить від інтонації
 - Г) фіксований

4. Якість, характерна для вимови французьких приголосних
 - А) палаталізація
 - Б) енергійне розмикання кінцевих приголосних

- В) оглушення кінцевих приголосних
- Г) придих

5. Французькі голосні, які пом'якшуються у положенні перед [a]

- А) [k] – [g]
- Б) [m] – [n]
- В) [p] – [b]
- Г) [f] – [v]

6. Голосні звуки, які визначають вимову літери С як звука [k]

- А) а – о – u
- Б) е – і – у
- В) вимова цієї літери не залежить від наступних літер.

7. Зв'язування між сполучником et і наступним словом є

- А) факультативним
- Б) обов'язковим
- В) забороненим

8. Перехід простого голосного у складний голосний

- А) дифтонгізація
- Б) зчеплення
- В) зв'язування
- Г) палаталізація

9. Діакритичний знак « ' » зустрічається у словах

- А) hotel
- Б) preferer
- В) pres
- Г) diner

10. Діакритичний знак « ^ » зустрічається у словах

- А) tres
- Б) etre
- В) pere
- Г) sale

Глосарій

Accent graphique – графічний значок над голосними а, е, і, о, у. Існує 3 види: *accent aigu*, *accent grave*, *accent circonflexe*. Вживається для диференціації вимови голосних звуків.

Accent phonique ou tonique (наголос) – збільшення довготи голосного у складі, якому він знаходиться. Наголошений склад удвічі довший, ніж ненаголошений. У французькій мові наголос фіксований, завжди падає на останній склад ритмічної групи. На відміну від інших мов не позначається графічно.

Consonnantisme (консонантизм) – система приголосних звуків певної мови.

Diphthongaison (дифтонгізація) – перехід простого голосного у складний голосний, що формує дифтонг. Явище, не характерне для французької мови.

Enchaînement – перехід кінцевого приголосного, який вимовляється, у перший склад наступного слова: *Une amie* [yn-a-mi]. *Elle est belle* [ɛ-lɛ-bɛl]. *La table est ici* [la- ta-blɛ-ti-si].

enchaînement consonnantique (зчеплення приголосних)

enchaînement vocalique (зчеплення голосних)

Groupe rythmique (ритмічна група) – мінімальний смисловий відрізок висловлювання, який об'єднаний наголосом на останньому складі і слугує для полегшення сприйняття усного мовлення.

Liaison (зв'язування) – поява кінцевого приголосного, який не вимовляється, у першому складі наступного слова: *les enfants* [le-zã-fã]. Зв'язування має місце в межах однієї ритмічної групи і не вживається між ритмічними групами.

liaison facultative (факультативне зв'язування)

liaison interdite (заборонене зв'язування)

liaison obligatoire (обов'язкове зв'язування)

Palatalisation (палаталізація) – пом'якшення приголосних звуків.

Phonème (фонема) – мінімальна звукова одиниця мови.

Prosodie (просодія) – розділ фонетики, що вивчає явища поза рівнем фонем, такі як склад, наголос, інтонація.

Semi-consonnes / semi-voyelles (напівголосні/напівприголосні) – звуки, які за своїми артикуляційними, акустичними характеристиками, позицією у складі можуть вважатися напівприголосними (займають місце приголосного звука у складі) або напівголосного (голосні звуки): [i] → [j], [u] → [w].

Signe diacritique (діакритичний знак) – надлітерні або підлітерні знаки: *accent aigu* « ' », *accent grave* « ` », *accent circonflexe* « ^ », *tréma* « ¨ », *cédille* « ç ».

Syllabation – поділ на склади.

Syllabe (склад) – послідовність фонем, які включають вокалічне ядро і один або кілька приголосних елементів: *in-ter-na-tio-nal* [ẽ-tɛr-na-sjo-nal].

Syllabe fermée (закритий склад) – склад, який закінчується приголосними, що вимовляється: *lac* [lak].

Syllabe ouverte (відкритий склад) – склад, який закінчується голосним звуком: *rat* [ra], *bas* [ba].

Transcription phonétique (транскрипція) – метод запису стандартної або специфічної вимови.

Translitération (транслітерація) – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при другорядній ролі звукової точності.

Vocalisme (вокалізм) – система голосних звуків певної мови.

Бібліографія

1. Дроздов О.А. Граматика французької мови в таблицях і схемах (навчальний посібник). Київ: ТОВ «ВП Логос-М», 2021. 96 с. (Серія «Бібліотека школяра»).
2. Станіслав О. Фонетичний курс французької мови. Методичні рекомендації. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ «Вежа», 2006. 44 с.
3. Якуб'як М. Корективний курс французької мови: Посібник. Львів: Світ. 2004. 84 с.
4. Abry D., Berger C. Focus - Phonie-graphie du français. Vanves : Hachette, 2019. 160 p.
5. Abry D., Chalaron M.-L. Les 500 exercices de phonétique. Niveau A1/A2. Paris : Hachette, 2012. 192 p.
6. Abry D., Veldeman-Abry J. La Phonétique. Audition, prononciation, correction. Paris : CLE International, 2006. 120 p.
7. Charliac L., Le Bougnec J.-Th., Loreil B., Motron A.-C. Phonétique progressive du français. Débutant. 2-e éd. Paris : CLE International, 2018. 144 p.
8. Kamoun Ch., Ripaud D. Phonétique essentielle du français. A1/A2. 100% FLE. Paris : Didier, 2016. 216 p.
9. Léon M. Exercices systématiques de prononciation française. Paris : Hachette Livre, 2003. 144 p.
10. Léon P., Léon M, Léon F., Thomas A. Phonétique du FLE. Prononciation : de la lettre au son. Paris : Armand Colin. 2009. 142 p.
11. Martinie B., Wachs S. La phonétique en dialogues. Niveau débutant. Paris : CLE International, 2007. 175 p.